

بیانیه هیأت مدیره انجمن ترویج علم ایران به مناسبت هفدهمین دوره جایزه ترویج علم

برگزاری سالانه هفته ترویج علم در ایران که اکنون به پنجمین دوره خود رسیده و هم زمان است با روز جهانی علم در خدمت صلح و توسعه که از سوی سازمان بین‌المللی یونسکو در تقویم جهانی ثبت شده است، نشانه‌ای است از این‌که هنوز علی‌رغم تمام دشواری‌ها و موانع موجود کسانی در ایران به مقوله ترویج علم می‌اندیشند و می‌کوشند با کاستن از فاصله موجود میان نهادهای تولیدکننده علم و عموم مردم، درک و علاقه عمومی به علم را افزایش دهند.

شاید تذکر مجدد این نکته در پایان هفته ترویج علم بی‌مناسبت نباشد که جلب اعتماد عمومی به علم، تشویق دانش‌آموزان برای پیوستن به نسل آینده دانشمندان، حمایت از نهادهای تولیدکننده علم و سرانجام دخالت دادن نظرات و حساسیت‌های عمومی در تصمیم‌های مربوط به علم و فناوری ممکن نخواهد بود مگر از راه داشتن برنامه‌ای منسجم و پایدار برای بسط اندیشه علمی میان عموم مردم و تشویق دانشمندان به برقراری ارتباطاتی سازنده‌تر با مردم. در یک کلام، ترویج علم در زمره منافع و خیرهای عمومی است که نفع و نتیجه آن به همه نهادها، دستگاه‌ها و افراد دخیل در رشد و توسعه علمی می‌رسد و دقیقاً به همین دلیل باید از حمایت همه آنان برخوردار باشد.

اما تجربه امسال انجمن ترویج علم در برگزاری این هفته نشان داد که میان ایده‌ال‌های نظری و آنچه در عمل رخ می‌دهد شکاف قابل ملاحظه‌ای وجود دارد. نهادها و دستگاه‌ها و سازمان‌هایی که وظیفه تعریف شده و ذاتی‌شان حمایت از علم و کمک به ترویج آن است، نه درک چندان درستی از مفهوم علم و ترویج آن دارند و نه علاقه‌ای به ارائه کمک‌های ولو اندک در امور اجرایی و ستادی. در فضایی که شعار دانشگاه‌ها و مراکز تولید علم تولید سرمایه و تجاری‌سازی و کسب درآمد است و در محیطی که تنها ملاک ارزیابی اعضای هیأت علمی، تولید مقاله و انتشار آن در مجلاتی است که شاید تعداد خوانندگانش کمتر از نویسندگان‌شان باشد، به راستی چه جایی برای ترویج علم و سخن گفتن از علم به زبان ساده و همه فهم و تلاش برای جذب مخاطبان غیرمتخصص وجود دارد؟ در فضایی که در آن نهادهای علمی به راه خود می‌روند و عموم مردم نیز چندان دغدغه پیگیری، نظارت و ارزیابی دستاوردهای علمی و فناوریانه را ندارند، جایگاه نهادهای واسطی که می‌کوشند میان این دو قطب پل بزنند کجا است؟

آیا باید فعالیت‌های ترویجی را هم به فهرست بلندبالای آیین‌نامه‌های ارتقای اعضای هیأت علمی افزود و برای آن هم

می‌خوانند، درس می‌دهند، بر آن نقد و حاشیه می‌نویسند و پس از مدتی، کار به جایی می‌رسد که صاحب اثر نه با نام خودش، بلکه با نام کتابش شناخته می‌شود. چه خوب است در کنار روش‌های کنونی نشر نتایج کارهای پژوهشی، این سنت دیرینه را که از نگاه علمی، آزمون شده است، یاد بگیریم و در مجموعه علوم دانشگاهی نیز به کار ببریم و فرهنگ آن را گسترش دهیم.

سال‌ها است برپژوهشگران آموزش در علم، آشکار شده است که آشنایی با تاریخ و چگونگی رشد و نمو یک شاخه از علم، تأثیری ژرف در آموزش و شناخت درست آن دارد. به ویژه آگاهی از زندگی‌نامه و کوشش‌های علمی و شیوه اندیشیدن چهره‌های برجسته آن شاخه علمی، نه تنها به ما می‌آموزد که برای کسب پیروزی‌های علمی، زندگی خویش را چگونه برنامه‌ریزی کنیم، بلکه رهنمودی برای دوستداران پژوهش در آن حوزه نیز هست. آن‌هایی که سابقه‌ای طولانی در مطالعه، تدریس و پژوهش در ریاضیات دارند، بی‌گمان با نام، زندگی‌نامه و فعالیت‌های پژوهشی ریاضی‌دانان بزرگ، دست‌کم در محدوده تخصص خود، آشنایی دارند. اما لازم است دانشجویان و دانش‌آموختگان ریاضی نیز این مسیر را پیمایند. البته روشن است که بخش بزرگی از ریاضیات کنونی، از جنبه‌های محتوایی، فلسفی و نگارشی، دستاوردی ایرانی نیست و از این رو تاریخ این علم، به ویژه از قرن هفدهم میلادی به این سو، بخشی از تاریخ علم غرب به‌شمار می‌آید. با وجود این، هر ایرانی دوستدار ریاضی کنجکاو است از زندگی و کارهای علمی ریاضی‌دانان ایرانی دوران گذشته و کنونی که بخشی از فرهنگ این مرز و بوم است، آگاه شود. گرچه افرادی همچون مرحوم ابوالقاسم قربانی، عمر خود را در راه شناساندن ریاضی‌دانان ایرانی - اسلامی و کاوش در کارهای پژوهشی آنان که واقعاً وقت، دقت و حوصله بسیار می‌خواهد، صرف کردند و آثاری به‌یاد ماندنی از خود بر جای گذاشتند، هنوز باید کارهای بسیاری در این زمینه انجام شود. بنابراین «فرهنگ و اندیشه ریاضی» بر آن است که مقاله‌هایی با موضوع زندگی‌نامه و شرح پژوهش‌های برگزیده ریاضی‌دانان برجسته و تأثیرگذار در شاخه‌های گوناگون ریاضی را نیز، ایرانی باشند یا غیرایرانی، چاپ کند.

نوعی مقاله کوتاه هم وجود دارد که در آن، یک مطلب درسی کلاسیک به‌گونه‌ای دیگر آموزش داده می‌شود؛ یا برای قضیه‌ای شناخته شده، اثباتی کوتاه‌تر، زیباتر یا ساده‌تر ارائه می‌شود؛ یا مسئله‌ای زیبا طرح و حل می‌شود چنان‌که هم دانشجویان می‌توانند آن مقاله را بخوانند و لذت ببرند و هم استادان ریاضی در کلاس‌های درسشان از آن بهره گیرند؛ یا نویسنده تجربه خود را در تدریس نوآورانه یک موضوع ریاضی دانشگاهی به دانشجویان، برای خوانندگان شرح می‌دهد تا آن‌ها هم آن روش را در کلاس درس خود بیازمایند. در «فرهنگ و اندیشه ریاضی» از این دست مقاله‌ها نیز، چه تألیف باشند چه ترجمه، استقبال می‌شود.

جشنواره‌های علمی - آموزشی جایزه ترویج علم سال ۱۳۹۵ را به خانه ریاضیات کرمان تقدیم می‌کند.

• هیأت داوران به دلیل انجام فعالیت‌های ترویجی و آموزشی در حوزه دانش آموزی، برگزاری دوره‌ها و کارگاه‌ها و اجرای جشنواره‌های علمی - آموزشی در مدارس تهران جایزه ترویج علم سال ۱۳۹۵ را به پژوهشسرای ابن سینا تقدیم می‌کند.

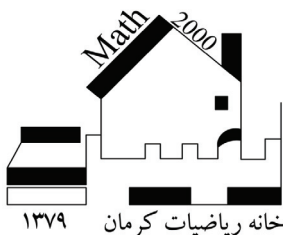
• هیأت داوران به دلیل سال‌ها فعالیت ترویجی و آموزشی در عرصه تاریخ علم و به ویژه تأسیس موزه تاریخ علم اردبیل و کوشش برای ارائه درکی درست از تاریخ علم جایزه ترویج علم سال ۱۳۹۵ را به آقای محمد انوار تقدیم می‌کند.

• هیأت داوران به دلیل سال‌ها خدمت صادقانه در حوزه آموزش دانش آموزان مناطق عشایری جایزه بهمن بیگی (جایزه معلمان مروج مناطق محروم) سال ۱۳۹۵ را به آقای عباس رضائیان کوچی تقدیم می‌کند.

اهدای جایزه «ترویج علم»

به خانه ریاضیات کرمان

نسیبه انجم‌شعاع*

خانه ریاضیات کرمان موفق به دریافت جایزه ترویج علم سال ۹۵ گردید. هفدهمین جایزه ترویج علم، از سوی هیأت داوران کمیته جایزه ترویج علم ایران به دلیل انجام فعالیت‌های ترویجی و آموزشی در زمینه ریاضیات از طریق برگزاری دوره‌ها و کارگاه‌ها و اجرای جشنواره‌های علمی - آموزشی روز پنجشنبه ۲۰ آبان ماه ۹۵ به این مؤسسه اهدا شد.

کمیته جایزه ترویج علم ایران به استناد مصوبه ۱۳۸۱/۵/۲۰ هیأت مدیره انجمن ترویج علم ایران، به منظور قدردانی از کوشش‌های مروجین علم و تشویق عموم به فعالیت و زمینه‌سازی

امتیازاتی در نظر گرفت و قاعده بازی نامبارک «منتشر کن تا زنده بمانی» را پذیرفت، یا چشم امید به فضاهای کمتر اداری بیرون از دانشگاه داشت و ترویج علم را در قالب نهادها و فعالیت‌های مدنی پیش بُرد؟ این‌ها پرسش‌هایی است که انجمن ترویج علم ایران و همه کسانی که به فعالیت‌های ترویجی علاقه دارند باید بدان بیندیشند و برایش پاسخ‌هایی قانع‌کننده بیابند. اما در این میانه هنوز شعله‌هایی می‌درخشد و چراغ‌های امیدی روشن است. هنوز هستند کسانی که فارغ از نظام نامه‌های خشک و رسمی از حیرت کردن در مقابل طبیعت و یاد گرفتن رازهای آن لذت می‌برند. هستند معلمان، آموزگاران، فعالان، خیران، روزنامه‌نگاران و نهادهایی که صرف‌نظر از وظایف اداری و سازمانی خود برای ترویج علم ارزش قائل اند. هنوز نگاه‌های کنجکاو و خیره دانش‌آموزانی که از نمایشگاه‌های علمی بازدید می‌کنند نور این امید را در دل ما زنده نگه می‌دارد که شاید ریشه نهال نازک علم در آب باشد، و شاید هنوز بتوان از لذت علم‌ورزی و علم‌آموزی دفاع کرد.

هیأت مدیره انجمن ترویج علم ایران با افتخار اعلام می‌کند که تنوع و حجم فعالیت‌های ترویجی انجام شده در کشور بیش از آن است که جایزه ترویج علم بتواند انعکاس منصفانه همه آن فعالیت‌ها باشد. با این حال، بر اساس بررسی‌ها و داوری‌های هیأت داوران و پس از طرح سوابق فعالیت‌های کاندیدها در هیأت مدیره، جوایز هفدهمین دوره جایزه ترویج علم ایران در سال ۱۳۹۵ به افراد و نهادهای زیر اهدا می‌شود:

• هیأت داوران به دلیل یک عمر فعالیت و تلاش بی‌وقفه، مسئولانه، هدفمند، همه‌جانبه، انسانی و اخلاقی در حوزه‌های دانشگاهی و عمومی در راستای بسط علم جامعه‌شناسی و همچنین تعهد به تداوم کار علمی و ترویجی، جایزه ترویج علم سال ۱۳۹۵ را به آقای دکتر محمدامین قانع‌راد تقدیم می‌کند.

• هیأت داوران به دلیل فعالیت‌های گسترده و پیگیر در تلویزیون و دیگر رسانه‌های ارتباط جمعی با هدف معرفی علم به زبان ساده به عموم مردم و تلاش‌های بی‌وقفه و مسئولانه برای تولید برنامه‌هایی جذاب و اطلاع‌بخش در زمینه علوم، جایزه ترویج علم سال ۱۳۹۵ را به آقای سیاوش صفاریان پور تقدیم می‌کند.

• هیأت داوران به دلیل بیش از سی سال تدریس، پژوهش و تلاش در حوزه‌های دانشگاهی و عمومی برای بسط علوم زیستی و مقولات زیست محیطی در استان‌های مختلف کشور جایزه ترویج علم سال ۱۳۹۵ را به آقای هنریک مجنونیان تقدیم می‌کند.

• هیأت داوران به دلیل انجام فعالیت‌های نوآورانه و ترویجی به ویژه در زمینه همگانی‌سازی نجوم از طریق رسانه‌های مختلف از جمله نشریات علمی و ترویجی، برنامه‌های تلویزیونی و فعالیت‌های آموزشی جایزه ترویج علم سال ۱۳۹۵ را به آقای اسدالله قمری‌نژاد تقدیم می‌کند.

• هیأت داوران به دلیل انجام فعالیت‌های ترویجی و آموزشی در زمینه ریاضیات از طریق برگزاری دوره‌ها و کارگاه‌ها و اجرای